

Siren Jøssang

Inkludering av minoritetsjenter i håndball

En kvalitativ studie av håndballtreneres erfaringer med inkludering av minoritetsjenter i ungdomsalder

Bacheloroppgave i samfunns- og idrettsvitenskap

Veileder: Martin Nesse

Mai 2020

Siren Jøssang

Inkludering av minoritetsjenter i håndball

En kvalitativ studie av håndballtreneres erfaringer med inkludering av minoritetsjenter i ungdomsalder

Bacheloroppgave i samfunns- og idrettsvitenskap
Veileder: Martin Nesse
Mai 2020

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Forord

Bacheloroppgaven er skrevet i forbindelse med lektorutdanningen i kroppsøving og idrettsfag ved NTNU. Jeg vil starte med å rette en takk til veileder Martin Nesse for gode tips og veiledning gjennom hele prosessen.

Videre ønsker jeg å takke informantene som tok seg tid til å stille til intervju, selv når situasjonen med Covid-19 gjorde intervjusituasjonen litt annerledes. Takker for fine intervju og villigheten til å åpne opp om egen trenerhverdag. Setter stor pris på dette.

Tilslutt vil jeg takke mine medstudenter for støtte, gode samtaler og sosiale stunder underveis i arbeidet.

Takk!

Sammendrag

Hensikten med bacheloroppgaven er å undersøke minoritetsjenters håndballdeltakelse i ungdomsårene, i et trenerperspektiv. Hovedfokuset i oppgaven er basert rundt Bourdieus begreper om sosiale felt, kapital og habitus. Håndball fungerer som et eget sosialt felt, og tilgangen til feltet bestemmes i stor grad av besittelse av kapital, og også utøvernes egen habitus.

For å få innsikt i tematikken og svar på problemstillingen er det benyttet kvalitativ forskningsmetode. Det er gjennomført kvalitative intervjuer av fire informanter som alle er håndballtrenere for jentelag i ungdomsalder. Målet var å undersøke deres tanker og erfaringer omkring inkludering av minoritetsjenter.

Resultatene fra de kvalitative intervjuene viser at minoritetsforeldres mangel på kulturell og sosial kapital påvirker minoritetsjentenes håndballdeltakelse negativt. Økonomisk kapital er av mindre betydning for håndballdeltakelsen når minoritetsjentene allerede er deltakende. Dette er på grunn av at det legges til rette for gode økonomiske ordninger innad i håndballfeltet. Dersom utøverne klarer å frigjøre seg fra medfødt habitus påvirker dette håndballdeltakelsen positivt. Det er minoritetsforeldrene som medfører de største utfordringene og ikke minoritetsjentene selv.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	2
2. NIF og NHF om inkludering	3
3. Bourdieu om felt, kapital og habitus.....	5
<i>3.1 Kapital.....</i>	<i>5</i>
<i>3.2 Habitus .....</i>	<i>7</i>
<i>3.3 Betydningen av kapital og habitus i idrettsfeltet.....</i>	<i>8</i>
4. Metode	10
<i>4.1 Intervju .....</i>	<i>10</i>
<i>4.2 Tilgang på feltet og utvalg .....</i>	<i>11</i>
<i>4.3 Intervjuguide og gjennomføring .....</i>	<i>12</i>
<i>4.4 Tanker og erfaringer.....</i>	<i>14</i>
<i>4.5 Analyse og kvalitet .....</i>	<i>15</i>
5. Håndballfeltet	17
<i>5.1 Håndball som sosialt felt.....</i>	<i>17</i>
<i>5.2 Betydningen av kapital.....</i>	<i>18</i>
5.2.1 Kulturell kapital	19
5.2.2 Økonomisk kapital	22
5.2.3 Sosial kapital	24
5.2.4 Symbolsk kapital	27
<i>5.3 Betydningen av habitus.....</i>	<i>29</i>
<i>5.4 Trenerens kjennskap til inkluderingstiltak fra NIF og NHF .....</i>	<i>29</i>
6. Avslutning	30
7. Referanseliste	32
8. Vedlegg	33
<i>8.1 Vedlegg 1: Informasjonsskriv og samtykkeskjema.....</i>	<i>33</i>
<i>8.2 Vedlegg 2: Intervjuguide .....</i>	<i>34</i>

1. Innledning

Norge har de siste årene opplevd økende innvandring. Fra 2011 til 2020 har innvandrerbefolkningen steget fra omtrent 500000 til nærmere 800000 (NOU 2011:14, 2011; Steinkellner & Dzamarija, 2020). Inkluderingsutvalget har fått i oppgave å belyse utfordringer og muligheter knyttet til et flerkulturelt Norge, og med det komme fram til tiltak for inkludering og integrering av innvandrerbefolkningen (NOU 2011:14, 2011). Staten Norge har dermed et ansvar for å integrere innvandrerbefolkningen i det norske samfunnet, og idretten er en viktig del av det inkluderingsarbeidet.

Kulturdepartementet (2012) skriver om et Norge som er blitt flerkulturelt. Idretten er en viktig del av det norske samfunnet, og fungerer som en oppdrager og verdiformidler for barn og unge (NOU 2011:14, 2011). Idrettsdeltakelse er synonymt med tilhørighet og er dermed en viktig integreringsarena. Idretten fungerer som et utgangspunkt for inkludering av både barn, unge og foreldre i det fellesskapet idrettslagene utgjør. Norges Idrettsforbund er dermed en særlig viktig bidragsyter i inkluderings- og integreringsarbeidet (Kulturdepartementet, 2012).

NIF er landets største fritidsorganisasjon, og har en visjon om å tilby «idrettsglede for alle» (NIF, 2019). Alle skal få oppleve mestring og tilhørighet gjennom idretten. I tillegg ønsker NIF å speile det kulturelle mangfoldet i samfunnet. Studier viser tydelige utfordringer knyttet til dette, og at målet om å speile samfunnet ikke blir realisert. Ødegård, Bakken og Strandbu (2016) belyser et såkalt minoritetsgap som fortsetter å øke. Idrettens posisjon blant minoritetsungdommer er svak, spesielt blant minoritetsjenter.

Idretten er ikke like tilgjengelig for alle. Minoritetsjenter er klart underrepresentert, og deltar i langt mindre grad enn andre ungdommer (Ødegård et al., 2016). Det er tydelig at det finnes barrierer for idrettsdeltakelse blant minoritetsjenter. NIF har i lang tid vært opptatt av å fjerne ekskluderende mekanismer i idretten for å gjøre idrettsdeltakelse mulig for alle (NIF, 2019). Likevel har andelen minoritetsjenter i idretten vært konstant lav over tid (Ødegård et al., 2016).

I denne oppgaven skal inkludering av minoritetsjenter i idrett undersøkes nærmere. Det er primært inkludering i håndballag som blir gjeldende. Oppgaven tar for seg inkludering av minoritetsjenter i ungdomsalder fra et trenerperspektiv. Tematikken skal belyses gjennom kvalitative intervjuer av trenere for håndballag i alderen 13-19år. Det teoretiske grunnlaget for oppgaven er Bourdieus begreper om felt, kapital og habitus, som bygger på en tanke om at samfunnet er delt inn i sosiale strukturer bestående av et hierarki som bestemmer individers posisjoner i samfunnet. Dette er med på å bestemme hvem som får tilgang til de ulike delene av samfunnet og ikke (Aakvaag, 2008). Man ser at minoritetsjenter i ungdomsalder er særlig underrepresentert i idretten. Den allmenne håndballtrenerens tanker og erfaringer rundt tematikken skal brukes for å forstå mekanismene som bidrar til den lave andelen minoritetsjenter i idretten. På bakgrunn av dette er følgende problemstillinger formulert:

Hvordan opplever den allmenne håndballtreneren inkludering av minoritetsjenter i idretten?

Hvilke tiltak blir iverksatt for å inkludere minoritetsjenter i håndballen?

2. NIF og NHF om inkludering

Norges Idrettsforbund har en visjon om å tilby «idretts glede for alle» (NIF, 2019). NIF ønsker at alle skal få oppleve dette og belyser dermed viktigheten av oppmerksomhet rundt ekskluderende mekanismer i idretten. Dette er blant annet belyst i langtidsplanen for norsk idrett; Idretten vil!. Her vises en interesse for å skape et tilfredsstillende og mangfoldig idrettstilbud for alle aldersgrupper og nivåer (NIF, 2019). Målet er å ta vare på mangfoldet i samfunnet og redusere faktorer som ekskluderer barn og unge fra å delta i idretten

Når det kommer til konkrete tiltak for inkludering belyser NIF den økonomiske faktoren (NIF, u.å.-a). Økonomi er en reell faktor for eksklusjon i idrettslag, og dermed blir en reduksjon av kostnader et nødvendig tiltak for mange av deltakerne. Konkrete økonomiske tiltak vil være å ordne lavere egenandel for deltakelse og billig utstyr eller utstyr til utlån, og ha gode aktivitetstilbud i nærområdene.

For forbedret inkludering i lagene bør det fokuseres på samarbeid og tilfredsstillende informasjonsutveksling. Å kontakte foreldre direkte og skape dialog vil være gode tiltak for å inkludere alle (NIF, u.å.-a). I tillegg til tiltak for generell inkludering, presenterer NIF noen ekstra tiltak som retter seg spesifikt mot inkludering av minoritetsbefolkningen. Når det kommer til å rekruttere minoritetsjenter er det viktig å få ut informasjon om hvordan idrettskulturen i Norge fungerer (NIF, u.å.-b). Enkelte barrierer vil gjøre seg gjeldende, og NIF (u.å.-b) belyser dermed viktigheten av å for eksempel akseptere eventuelle kulturelle barrierer, som kulturell bekledning.

Andre tiltak som er tilgjengelig fra NIF som går på inkludering av minoritetsbefolkningen er «Bli med» brosjyrer som er idrettslagsbrosjyrer oversatt på 16 forskjellige språk som kan tilpasses hvert enkelt idrettslag (NIF, u.å.-c). I tillegg er det laget filmer på åtte forskjellige språk med informasjon og forklaringer på hva et idrettslag er og fordelene ved deltakelse.

I nær likhet med NIF er visjonen til Norges Håndballforbund å tilby «håndball for alle» (Norges Håndballforbund, 2019). NHF presenterer ikke tiltak for inkludering direkte, men presenterer bestemte mål for hva som ønskes oppnådd gjennom inkludering. Dersom man tar en titt på nettsidene til Norges Håndballforbund finner man at organisasjonen ønsker å være kjennetegnet ved åpenhet og engasjement. Strategiplanen fra 2019 viser til klare mål om å øke medlemstall og redusere frafall. Det er også inkludert et eget kapittel kalt for *Samfunnsoppdraget* i strategiplanen hvor det fremheves et fokus på å være representativt for mangfoldet i befolkningen (Norges Håndballforbund, 2019). Dermed skal det arbeides for et mangfold som speiler lokalsamfunnet omkring klubbene.

Håndballen skal være åpen og inkluderende og praktisere nulltoleranse for diskriminering på bakgrunn av blant annet kjønn, etnisitet og livssyn (Norges Håndballforbund, 2019). Alle som vil skal få være med. NHF skal legge til rette for et godt aktivitetstilbud uavhengig av sosial og økonomisk status. Det skal arbeides med tilgjengelighet og at deltakerne skal bli værende så lenge som mulig.

3. Bourdieu om felt, kapital og habitus

Bourdieu bygger på et grunnleggende konfliktteoretisk perspektiv med sin sosiale praksisteori (Østergaard, 2011). Teorien benyttes til å kritisere det bestående samfunnet, og omtaler den sosiale virkeligheten som relasjonell. Den relasjonelle virkelighet er strukturert som hierarkier. Bakgrunnen for det konfliktteoretiske perspektivet er å forstå hvordan aktører og strukturer er bundet sammen. Bourdieu forsøker å forene de to begrepene, og mener sannheter finnes i koblingen mellom disse ytterpunktene (Aakvaag, 2008). Det gjør at man står igjen med noen nøkkelbegreper. De objektive strukturene må ses i lys av aktøren, og dermed habitusbegrepet. I tillegg til dette finnes tre resterende nøkkelbegreper i Bourdieus teori; sosialt rom, sosiale felt og kapital (Aakvaag, 2008). Begrepene er fundamentale for å forstå den sosiale praksisen.

Det moderne samfunn er et sosialt univers med spesifikke logikker og krav. Det er dette som danner grunnlaget for det Bourdieu kaller det sosiale rom (Østergaard, 2011). Samfunnet er konstruert som et sosialt rom som er relativt autonomt. Man har gjerne en oppfattelse av at man er frie med fri vilje og handling, men ifølge Bourdieu er dette galt (Aakvaag, 2008). Det sosiale rom består av objektive sosiale betingelser som er utenfor aktørens bevissthet, utenfor menneskers kunnskap.

Det sosiale rom er hierarkisk. Det gjelder også for sosiale felt. Sosiale felt er sosiale strukturer som er etablert innenfor det sosiale rom (Østergaard, 2011; Aakvaag, 2008). Strukturene er relasjonelle, og er dermed basert på at aktørene oppnår posisjoner i det sosiale rom og i felt i forhold til andres posisjoner: «*Ting er hva de er i kraft av sin relasjon til andre ting.*» (Aakvaag, 2008, s. 151). Innenfor sosiale felt finnes et hierarki basert på objektive posisjoner og dermed en over- og underordning. Man kan på mange måter si at det er et nettverk av objektive relasjoner (Østergaard, 2011).

3.1 Kapital

Hovedtyngden i Bourdieus teori ligger i kapitalbegrepet. Både det sosiale rom og sosiale felt bygger på kapitalbegrepet (Aakvaag, 2008). Kapital er ifølge Bourdieu knappe ressurser det er konkurranse om i samfunnet. Kapital er makt, og kan dermed bringe med seg fordeler i

samfunnslivet. Som nevnt tidligere innehar de ulike aktørene innenfor feltet ulike posisjoner, basert på kapitalbesittelse. Enhver sosial aktør må investere tid og energi for å opparbeide egen kapital (Svendsen, 2001). Kapitalen de ulike aktørene besitter danner grunnlaget for posisjoneringen, og dermed også grunnlaget for over- og underordning i felt. Østergaard (2011) beskriver feltet som en kamparena hvor aktørene kjemper for kapital. Fordelingen av dominerende og dominerte aktører avhenger av deres kapital.

Bourdieu presenterer i utgangspunktet tre former for kapital; økonomisk, kulturell og sosial. Økonomisk kapital består av penger og materielle goder (Østergaard, 2011). Ifølge Aakvaag (2008) er økonomiske kapital den viktigste kapitalformen. Kapitalformen omhandler aktørens økonomiske ressurser. Økonomi vil dermed ha betydning for posisjon og tilgang til sosiale felt, og dermed ha betydning for muligheter for deltakelse i for eksempel idrettsfeltet.

Kulturell kapital handler om å beherske kulturens dominerende koder, det som er allment akseptert innenfor feltet (Østergaard, 2011; Aakvaag, 2008). Det handler om en evne til å kjenne seg igjen i kulturen i feltet. Den kulturelle kapitalen kan tilegnes i oppveksten gjennom sosialisering av holdninger, verdier og normer (Aakvaag, 2008). Det å ikke beherske de kulturelle kodene kan ha en negativ effekt på inklusjon i feltet. Aakvaag (2008) påpeker at kulturell kapital kan fungere som en markør for sosial ulikhet. Sammen med sosial kapital er kulturell kapital fundamentalt for inklusjon i sosiale felt.

Et sosialt felt består av sosiale nettverk. Når det kommer til en aktørs tilgang til sosiale nettverk er det snakk om aktørens sosiale kapital (Aakvaag, 2008). Sosial kapital gjelder de ressursene en aktør besitter i kraft av de sosiale gruppene og nettverkene man inngår i (Østergaard, 2011). På mange måter handler det om gjensidighet og gjensidig forpliktende relasjoner, og ressursene som er koblet til å ha innpass i det sosiale nettverket (Svendsen, 2001). Har man høy sosial kapital har man makt i form av at det sosiale nettverket kan mobiliseres dersom en ønsker å oppnå noe innenfor feltet.

I tillegg til disse tre kapitalformene presenterer også Bourdieu et siste kapitalbegrep; symbolsk kapital (Østergaard, 2011). Symbolsk kapital fungerer på mange måter som en overordnet kapitalform, og omtales ofte som feltspesifikk kapital. Det er et relasjonelt begrep,

og den symbolske kapitalen får sin kraft fra relasjonen til feltet den eksisterer i (Hovden, Bakke & Solheim, 2015; Østergaard, 2011). Kapitalformene; økonomisk, kulturell og sosial kapital, har derfor ikke verdi i seg selv, men får først verdi når det kan kobles til et bestemt felt. Det er det enkelte felt som avgjør hvilke kapitalformer som er viktige for tilgang og anerkjennelse. Det er en felles enighet innad i feltet som gir kapitalformene verdi (Hovden et al., 2015; Østergaard, 2011). Det vil dermed være forskjellige kapitalformer som er gunstige for tilgang til for eksempel vitenskapsfeltet versus idrettsfeltet.

De objektive posisjonene er relasjonelt definerte og det er skjer en systematisk skjevfordeling av kapital (Aakvaag, 2008). Det oppstår en symbolsk makt som beskytter de sosiale ulikhetene. I et felt oppstår skjulte maktforhold og mekanismer. I møte med mennesker oppstår en rangering av aktører basert på kapital (Aakvaag, 2008). Dermed kan man gjennom kapital forstå logikken av de relasjonene som oppstår i et felt.

3.2 Habitus

Som nevnt tidligere forsøker Bourdieu å forene de objektive sosiale strukturene med subjektivismen, i det Aakvaag (2008) kaller en konfliktteoretisk syntese. Når det kommer til subjektivismen er habitus et sentralt nøkkelord. Habitus omhandler aktøren selv, og er på mange måter kjernen i aktørforståelsen. Det fungerer som et bindeledd mellom aktørens objektive posisjoner og dens posisjoneringer (Østergaard, 2011). Med posisjoneringer menes aktørens valg og livsstil.

Habitus et integrert system av disposisjoner for handling (Østergaard, 2011; Aakvaag, 2008). Det er kroppsliggjorte, internaliserte, disposisjoner som regulerer hvordan vi oppfatter, vurderer og handler i sosiale situasjoner. Habitus er forankret og internalisert i oss (Aakvaag, 2008). Det er det som eksisterer i den subjektive aktøren og er i stor grad varig og stabil. Ifølge Aakvaag (2008) er dermed habitus kjernen i vår identitet, og utgjør på mange måter ens væremåte og personlighet.

Det utgjør en del av identiteten som er vanskelig å forandre, men habitus er ikke uforanderlig. Habitus endres og formes gjennom forventningene en møter i ulike sosiale miljø (Aakvaag, 2008). Den påvirkes av ulike sosiale miljø og menneskene innad i miljøet. På den måten

internaliseres koder og regler fra disse miljøene, og får betydning for hvordan man fungerer i ulike sosiale miljø (Aakvaag, 2008). Dette gjør at man vil fungere godt i noen sosiale miljø, og dårlig i andre.

Mennesket er et sosialt handlende vesen (Østergaard, 2011). Habitus knyttes til de objektive sosiale strukturene, men er også drevet av en egen rasjonalitet for å transformere egen kapital. Det handler om en evne til å posisjonere seg til tross for det som er medfødt. Som nevnt tidligere er ikke habitus uforanderlig. En forandring vil skje gradvis i møte med den sosiale verden.

3.3 Betydningen av kapital og habitus i idrettsfeltet

Bourdieu ser på idrettsfeltet som et sosialt felt med objektive strukturer og med aktører med relativ autonomi utover økonomien og kulturen i samfunnet (Lesjø, 2008). I idrettssosiologien blir det hentet inspirasjon fra Bourdieu for å nærmere forstå idrettsfeltet som et eget område i samfunnet (Lesjø, 2008). For å forstå idrettsfeltet må de dominerende mekanismene avdekkes.

Tidligere forskning viser at minoritetsfamilier har utfordringer når det kommer til å imøtekomme de økonomiske kravene idretten stiller (Ødegård et al., 2016).

Minoritetsungdommer vokser opp i familier hvor tilgangen på økonomiske ressurser er mindre enn for majoritetsfamilier. Ifølge NOU 2011:14 (2011) vokser 37% av minoritetsbarn opp i lavinntektsfamilier. Studien til Hovden et al. (2015) viser at foreldres mangel på materielle ressurser hindrer barnas deltakelse i idrettsfeltet. Minoritetsfamiliers mangel på materielle ressurser får konsekvenser for barnas muligheter på idrettsfeltet. Ifølge Ødegård et al. (2016) er idrettsdeltakelsen generelt større blant folk med god økonomi.

I tillegg til økonomi trekkes kulturelle forskjeller fram som forklaring på underrepresentasjonen av minoritetsjenter (Younis, 2010). Mangel på den kulturelle kapitalen som kreves for idrettsfeltet er en hyppig forklaring på minoritetsjentes lave idrettsdeltakelse. De kulturelle barrierene gjelder som oftest religion. Ifølge Younis (2010) fungerer religionstilknytning som en viktig faktor som avgjør idrettsdeltakelse blant minoritetsjenter, spesielt for jenter med tilknytning til islam. Her er det i størst grad den religiøse bekledningen

som fungerer som en begrensning. I tillegg forventes det ofte at minoritetsjenter skal leve i takt med kulturen i opprinnelseslandet (Younis, 2010; Ødegård et al., 2016). Dette påvirker minoritetsjentenes muligheter for idrettsdeltakelse.

I minoritetsfamilier viser det seg å være et fravær av kontakt med sosiale nettverk utenfor egen gruppe, som gjerne forklarer den lave idrettsdeltakelsen blant minoritetsbefolkningen (Ødegård et al., 2016). De svake sosiale båndene utenfor egen gruppe gjør tilgangen til idrettsfeltet mindre ettersom nettverkskompetansen som kreves mangler. Idretten er en sosial møteplass og dette gjelder både for barn og unge i idretten, og også engasjerte og dugnadsaktive foreldre (Ødegård et al., 2016). Det at dette ikke er tilgjengelig for minoritetsfamilier fører til at både barna og foreldrene står utenfor en viktig arena for dannelse av fellesskap.

Tidligere forskning viser at dersom man mangler den nødvendige feltspesifikke kapitalen til idrettsfeltet kan det medføre eksklusjon (Østergaard, 2011). Hovden et al. (2015) finner blant annet at prestasjoner, etnisitet, utdanning og inntekt har betydning for status og inklusjon i idrettsfeltet, og fungerer dermed som symbolsk kapital. Minoritetsjenter deltar i mindre grad enn minoritetsgutter i idretten (Ødegård et al., 2016). Det kan dermed tyde på at også kjønn har betydning for tilgang til idrettsfeltet.

Ifølge Ødegård et al. (2016) mangler minoritetsforeldre ofte kulturkompetanse. Flere studier viser at minoritetsfamilier har lite innsikt i organisering og finansiering, og dermed lite kjennskap og fortrolighet til norsk idrett (Hovden et al., 2015; Ødegård et al., 2016). Dermed har minoritetsforeldre også lite innsikt i hva som kreves av dem som foreldre. Det å være deltakende på idrettsfeltet krever ofte en betydelig innsats av foreldre (NOU 2011:14, 2011). Kulturell, økonomisk og sosial kapital viser seg dermed å ha betydning for inklusjon i idrettsfeltet, og kan ses på som kapitalformer med symbolsk betydning for idrettsfeltet.

Ifølge Giulianotti (2005) og Hovden et al. (2015) påvirker kapitalformene hverandre til en viss grad. Høy kulturell kapital kan medføre høy sosial kapital ettersom det er enklere å opparbeide seg et sosialt nettverk i idrettsfeltet (Hovden et al., 2015). Dersom aktører har lav økonomisk og kulturell kapital innenfor idrettsfeltet kan det medføre vanskeligheter ved

opparbeidelse av sosial kapital. Familier som mangler økonomiske ressurser, samt ikke blir sosialisert inn i en norsk idretts- og frivillighetskultur deltar sjeldnere enn andre samfunnsgrupper (Hovden et al., 2015).

I tillegg til dette har habitus betydning, spesielt når det kommer til valg av idrett. Ifølge Giulianotti (2005) er habitus en avgjørende faktor for hvilken idrett man blir inkludert i. Det har betydning for hvilke idretter som blir tilbudt som valgmuligheter. Videre er begrepene felt, kapital og habitus er gjensidig avhengige av hverandre (Giulianotti, 2005). Habitus medfører en mulighet til å besitte en viss mengde kapital ved inngangen til idrettsfeltet.

4. Metode

I denne delen av oppgaven skal det metodiske grunnlaget og forskningsprosessen presenteres og valgene som er tatt i løpet av prosessen skal begrunnes. Det er valgt kvalitative intervju som datagenereringsmetode. Kapitlet startet med en beskrivelse av bakgrunnen for valg av denne metoden. Videre skal arbeidet med intervjuguiden og selve gjennomføringen av intervjuene beskrives. Tilslutt presenteres arbeidet med analysen av intervjuene i tillegg til kvaliteten.

4.1 Intervju

Valget mellom en kvalitativ og kvantitativ forskningsmetode bestemmes av hva man ønsker å undersøke (Tjora, 2017). Denne oppgaven forsøker å undersøke treneres tanker, erfaringer og meninger omkring inkludering av minoritetsjenter i håndball. Dermed er ønsket å få innsikt i det fenomenet. I det tilfellet er en kvalitativ forskningsmetode mest hensiktsmessig ettersom kvalitative forskningsmetoder i hovedsak brukes i studier som søker innsikt i ulike fenomen, og ikke oversikt (Tjora, 2017).

Problemstillingen for oppgaven er basert på treneres opplevelser, erfaringer og meninger rundt inkludering av minoritetsjenter i håndballag. Derfor ble et kvalitativt intervju den mest hensiktsmessige datagenereringsmetoden for denne studien. En intervjusituasjon åpner opp for en relativt fri samtale, og dersom intervjuer klarer å skape en avslappet stemning gir det rom for informant å åpne opp og reflektere rundt egne erfaringer og meninger (Tjora, 2017). I

tillegg til å stille åpne spørsmål som gir rom for å gå i dybden og få større innsikt i informantens meninger, erfaringer og tanker.

Både Tjora (2017) og Bjørndal (2011) trekker fram fordelene ved at intervju situasjonen kan lede til innsikt i uforutsette temaer. Dersom en tillater digresjoner kan man oppdage sider ved temaet som ellers kunne blitt oversett. Et fenomenologisk perspektiv blir fremtredende i denne undersøkelsen. Dette perspektivet brukes når man ønsker innsikt i og å forstå informantens opplevelser (Tjora, 2017). Målet med intervjuene i denne oppgaven er nettopp det; å undersøke treneres erfaringer, meninger og opplevelser med inkludering av minoritetsjenter i sitt håndballag.

4.2 Tilgang på feltet og utvalg

Det er flere praktiske forhold som spiller inn ved gjennomføring av intervjuer, og flere av de utspiller seg gjerne som begrensninger (Tjora, 2017). Rekrutteringsmuligheter er en av dem. Tilgangen på aktuelle informanter og sannsynligheten for at de ønsker å stille til intervju kan være en utfordring. I tillegg er det viktig at informantene man får rekruttert kan gi innsikt i valgt tema. Rekrutteringen og utvalget styres av hva man ønsker svar på. I denne studien er det dermed nødvendig å rekruttere informanter som er håndballtrenere for jenter i alderen 13-19 år. Det er dermed et strategisk utvalg. Et slikt utvalg gir de beste forutsetningene for besvarelse av forskningsspørsmålene (Tjora, 2017). Man søker etter det utvalget som gir de største mulighetene for innsikt i det aktuelle temaet.

Det hele startet med en undersøkelse av klubber og trenere som kunne være aktuelle. Etter over ti års erfaring i håndballfeltet hadde jeg en anelse om hvilke type trenere jeg ønsket å snakke med. Oppgaven søker innblikk i inkludering av minoritetsjenter, og min egen erfaring som spiller på aldersbestemte lag opp gjennom, opplever varierende fokus på inkludering av minoritetsjenter. Dermed ble ønsket å intervju den allmenne treneren som trener aldersbestemte breddelag, ettersom disse arbeider tett på feltet og har en av de viktigste rollene i inkluderingsarbeidet.

Demografiske forhold ble lagt til grunn, på grunn av et ønske om å intervju trenere innenfor forskjellige områder. Dette ble viktig for innblikk i likheter og ulikheter som utspiller seg på

tvers av bydeler. Etter at aktuelle informanter var funnet startet kontaktetableringen. På forhånd ble det utarbeidet et informasjonsskriv som beskrev formålet med studien. Dette ble sendt ut på e-post til de aktuelle trenerne, sammen med en forespørsel om deltakelse. Det ble sendt ut e-post til 12 trenere. Prosessen med rekruttering skulle vise seg å være mer utfordrende enn først antatt ettersom det å få svar på epostene ikke var en selvfølge. Tjora (2017) beskriver denne fasen som en av del av arbeidet som kan være utfordrende. At e-poster ikke blir besvar med det samme er noe man må regne med.

En av de 12 trenerne svarte på forespørselen og sa seg villig til å delta. Ingen andre svarte på e-post, så det neste steget i rekrutteringen ble å finne telefonnummer og sende melding til trenerne. Ytterligere tre trenere svarte og jeg endte tilslutt opp med fire informanter som ønsket å delta i studien. Disse fikk alle tilsendt et informasjonsskriv med et samtykkeskjema hvor de alle godkjente vilkårene for deltakelsen.

Alle de fire informantene er kvinnelige håndballtrenere for jenter mellom 13 og 17 år. Informantene blir i oppgaven referert til som IP1, IP2, IP3 og IP4. IP1 er trener for jenter 13 og har vært trener for laget i en sesong. IP2 er trener for et jenter 16 lag og har også vært trener for laget i en sesong. IP3 er trener for et jenter 14 lag og har vært med som trener helt siden laget startet opp i 6 årsalderen. IP4 er trener for et jentelag i 17 årsalderen og har også vært med siden oppstarten av laget.

4.3 Intervjuguide og gjennomføring

Ved utarbeidelse av intervjuguide er det i stor grad blitt tatt utgangspunkt i det teoretiske grunnlaget i oppgaven, i hovedsak Bourdieus kapitalbegrep. Intervjuguiden ble utarbeidet slik for å strukturere intervjuet, og speiler på mange måter teorien og tidligere forskning. Det ble utformet fullstendige spørsmål, men med rom for digresjoner, så man kan si at det er det Tjora (2017) kaller et semistrukturert intervju. I tillegg til det preges også utformingen av egen erfaring som håndballutøver. Jeg har erfaringer med kostnadene som medfølger håndballdeltakelsen og har selv opplevd at det kan forekomme kulturelle barrierer og viktigheten av god kontakt med de andre spillerne på laget, og dette gjenspeiler seg i noen av spørsmålene.

Tematikken for intervjuet kan oppleves sårt og gjerne også personlig, med tanke på å utlevere egne utøvere og snakke om deres og foreldres oppførsel og lignende. Ønsket er likevel at informanten skal kunne åpne seg og snakke fritt om dette. Dette ble godt tenkt gjennom på forhånd, og det var viktig å få til en myk start. Målet var å få til en god dialog gjennom å bygge en god relasjon. Det kan bidra til at informanten senker garden og opplever situasjonen som avslappet. Dett kan være avgjørende for villigheten til å åpne seg og prate om temaet.

Ifølge Tjora (2017) er evnen til å skape en avslappet stemning en viktig forutsetning for å lykkes med intervjuet. Åpningsspørsmålene ble utformet med dette som mål. Informantene er trenere for håndballag og det ble derfor sett på som gunstig å stille spørsmål om hva de synes om det og vise interesse, samt stille spørsmål om deres trenererfaring og lignende. Dette blir gjort for å skape en avslappet stemning, og skape en trygghet i situasjonen.

Deretter blir det en overgang til selve kjernen i intervjuet, nemlig refleksjonsspørsmålene (Tjora, 2017). Her er informantens fortellinger i fokus. Det er også her synligheten av det teoretiske grunnlaget for oppgaven kommer inn ettersom denne delen av intervjuet er delt inn i de samme hovedkategoriene som Bourdieu deler kapitalbegrepet inn i, nemlig kultur, økonomi, sosialt og symbolsk. Dette er likevel ikke noe som blir særlig fokusert på ovenfor informanten. Man skal være forsiktig med å ta med ord og begreper inn i intervjuet som informanten ikke i utgangspunktet ville benyttet selv, men la informanten betegne sine opplevelser med egne ord (Tjora, 2017). Derfor ble det viktig å kun ha med begrepene som en måte å strukturere intervjuet, men ikke å la teorien være eksplisitt tilstede i spørsmålene. I tillegg ble det viktig å utforme åpne spørsmål for å ikke legge ord i munnen, og la fortelle sin fortelling med egne ord.

Intervjuet avsluttes med avrundingspørsmål. Her er det viktig å normalisere situasjonen (Tjora, 2017). Det blir derfor fokusert på å stille avsluttende spørsmål. Dersom informanten føler noe usagt blir det rom for det her. Helt avslutningsvis takkes det for innsatsen og veien videre, med prosjektet, forklares.

Etter utforming av intervjuguide, kontaktetablering og avtale om tidspunkt for intervju var det klart for gjennomføring. Tidspunkt ble avklart etter informantens ønske. På grunn av Covid-

19 måtte intervjuene tas over facetime og telefon. Sett bort i fra det ble intervjusituasjonen tilnærmet lik som først antatt, og intervjuguiden ble fulgt slik den er beskrevet ovenfor.

To av intervjuene ble gjennomført via facetime. Den generelle regelen og fordelene ved gjennomføring av intervju er å kunne skape et godt møte mellom intervjuer og deltaker, ansikt til ansikt (Tjora, 2017). Et fysisk møte var ikke mulig, men med facetime fikk man likevel en interaksjon ansikt til ansikt. Uten å ha noe erfaring med intervju fra før, opplevdes likevel denne situasjonen som tilfredsstillende. Disse to intervjusituasjonen opplevdes avslappende og det medførte en god samtale med informantene. Intervjudataen ble notert for hånd underveis i intervjuet.

De to resterende intervjuene måtte gjennomføres over telefon av praktiske årsaker. Tjora (2017) vektlegger at ulempen med telefonintervju er at noe av samtaleaspektet forsvinner og at det blir et mer formelt preg over situasjonen. Slik opplevdes også disse to situasjonene. Telefonintervjuene opplevdes utfordrende med tanke på at kroppslige reaksjoner forsvant. Man får ikke mulighet til å se kroppsspråk, og dermed mister man en vesentlig del av interaksjonen. Likevel presenterer Tjora (2017) noen fordeler ved telefonintervju; informanten opplever større følelse av anonymitet. Det kan ha bidratt til at situasjonen ble mer ufarliggjort.

Begge telefonintervjuene resulterte i en god samtale, sett bort ifra et redusert samtaleaspekt. Telefonintervjuene hadde en kortere varighet enn de to intervjuene over facetime. Den korte varigheten skyldes utfordringer knyttet til å få informantene til å utdype svarene. Tjora (2017) beskriver situasjonen med telefonintervju som utfordrende fordi man som intervjuer gjerne holder seg strengere til planlagte spørsmål, og det er vanskelig å få informantene til å reflektere. Slik ble det med de to telefonintervjuene, men til tross for det ble det en god samtale som resulterte i god intervjudata. En fordel ved telefonintervjuet var at noteringen ikke ble et så stort fokus, ettersom informantene ikke fysisk kunne se at det ble gjort.

4.4 Tanker og erfaringer

Å være intervjuer og ha ansvaret for datainnsamling ved bruk av intervju var nytt for meg. Det var flere ting som opplevdes overraskende og utfordrende, men prosessen opplevdes også

spennende og lærerik. Ifølge Tjora (2017) burde man ved bruk av kvalitativ metode starte med datainnsamling tidlig. Metoden kan medføre uforutsette utfordringer med blant annet endring av teori eller perspektiv eller utfordringer knyttet til informanter, forhold som utspiller seg annerledes og lignende. Jeg fikk erfare at det hadde vært en fordel å starte med kontaktetablering enda tidligere. Jeg ble veldig fokusert på å ha alt klart med intervjuguide og det å være helt klar på hvordan situasjonen skulle foregå før jeg i det hele tatt hadde startet å kontakte informanter. Da kontaktetableringen var i gang opplevde jeg at det tok lang tid før jeg fikk svar. Dette medførte en del unødvendig stress som kunne vært unngått.

Ettersom det teoretiske grunnlaget i oppgaven ble brukt som bakgrunn for intervjuguiden krevde det tid å sette seg inn i det på forhånd før intervjuguiden kunne utformes. Ved bruk av en teori som en form for «briller» ble dette fort et stort fokus og jeg fant noen punkter som jeg klart ønsket svar på. Det som ble utfordrende her var å stille åpne spørsmål som førte til at jeg fikk svar på det som var ønskelig. Dette førte til en del frustrasjon, men selve intervjusituasjonen ble spennende og utfordrende.

Som intervjuer har man mye ansvar. I intervjusituasjoner forventer gjerne informanten at intervjuer har ansvaret for å styre samtalen (Tjora, 2017). Ved telefonintervjuene opplevdes samtalen litt annerledes. Den fløt ikke like godt som ved de andre intervjuene. Det ble mye ansvar på meg som intervjuer for å styre samtalen, og jeg opplevde det som mer vanskelig å komme med oppfølgingsspørsmål. Likevel oppleves alle intervjuene som gode samtaler i etterkant.

Når det kommer til analysen av datamaterialet opplevdes det litt overveldende, og litt vanskelig å vite hvor man skal starte. Det er mye data som kommer fra fire kvalitative intervju, og mye forskjellig data. Det følte dermed litt overveldende i starten, men alt i alt har det vært en lærerik opplevelse som det har kommet god data ut ifra som kan brukes til analyse i henhold til temaet for oppgaven.

4.5 Analyse og kvalitet

Ettersom Bourdieus begreper, hovedsakelig om kapital, ble brukt som utgangspunkt for utarbeidelsen av intervjuguiden, ble det derfor også naturlig å ta utgangspunkt i det ved

analysen av datamaterialet. Det ble gjort for å beholde strukturen i oppgaven. Teorien ble styrende for analysen av datamaterialet og det ble valgt ut sitater som passet til de ulike teoretiske elementene.

Når det kommer til kvalitet på intervjuet sier Tjora (2017) at en avslappet intervjusituasjon som får informanten til å åpne seg og komme med riktig informasjon er viktig. Dette ble forsøkt i intervjusituasjonene ved å starte med åpningsspørsmål for å få til en myk og avslappet stemning. Når det derimot er snakk om kvalitet på datamaterialet gjør begrepene pålitelighet og validitet seg gjeldende.

Pålitelighet handler hvorvidt man opplever at det er en klar sammenheng mellom de ulike stegene i datainnsamlingen (Tjora, 2017). Det at det er en klar sammenheng mellom empiri, analyse og resultater er viktig, og at det dermed ikke er styrt av annet, som personlige faktorer. Ettersom teorien er i fokus og stort sett er styrende for datainnsamlingen og utgangspunkt for intervjuguide, empiri, analyse og resultater er prosessen preget av pålitelighet.

Når det kommer til validitet eller gyldighet er det knyttet til hvor godt man har oppnådd å måle det som er ønskelig, altså om datamaterialet svarer på problemstillingen for studien (Tjora, 2017). Studiens gyldighet er igjen basert på at teorien har vært styrende for store deler av prosessen. Spørsmålene og intervjusituasjonen er formet med utgangspunkt i Bourdieus begreper. Det er ikke blitt stilt spørsmål eksplisitt om teorien, men under kategorien økonomisk kapital er det blitt spurt om økonomiske forhold som påvirker deltakelsen til minoritetsjenter. På den måten får man materiale som svarer på hvorvidt økonomisk kapital har betydning for inklusjon av minoritetsjenter i håndball, som er noe som skal undersøkes i oppgaven.

I tillegg til pålitelighet og validitet som uttrykk for forskningsmessig kvalitet, er også transparens med på å gi studien kvalitet. Det som er blitt gjort i prosessen med datainnsamling er redegjort for i sin helhet i dette kapittelet, og det er dermed stor grad av transparens, som gir studien kvalitet.

5. Håndballfeltet

Bourdieu's begreper gjør det mulig å avdekke viktige ressurser en må besitte for å få innpass i et bestemt sosialt felt (Hovden et al., 2015). I dette kapittelet skal funnene fra datainnsamling presenteres og diskuteres i lys av nettopp dette. Analysen forsøker å avdekke inklusjons- og eksklusjonsmekanismer som påvirker minoritetsjenters håndballdeltakelse. Bourdieu's begreper benyttes som verktøy for å forstå disse mekanismene. Funnene og analysen er basert på håndballtreneres uttalelser, tanker og erfaringer om tematikken.

5.1 Håndball som sosialt felt

Håndballen er en stor del av det norske samfunnet. Samtlige informanter antyder at det er et felt som har høy status og som har en samlende effekt på det norske samfunnet. På spørsmål om hva informantene synes om dagens håndball-Norge uttrykker en av dem følgende:

«Syns jo det er ganske bra, vi er jo i toppen i denne idretten [internasjonalt]». IP2

Uttalelser fra flere informanter antyder at håndballfeltet består av objektive strukturer som påvirker aktørene i feltet. Idrettsfeltet fungerer som et eget område i samfunnet med internaliserte regler og maktforhold (Lesjø, 2008). Håndballfeltet fungerer på samme måte og det kommer til uttrykk gjennom en informants fortelling om en klubbfamilie som har oppstått, og som påvirker dens tilgjengelighet for utenforstående:

«(...) jeg tror det er vanskelig for mange å komme inn i det fordi at [klubb]familien er nok ganske, vi som er en del av den føler at den er inkluderende og åpen, men jeg tror kanskje at det er vanskelig for de som ikke er en del av den å komme inn.» IP3

Ødegård et al. (2016) betegner idretten som en sosial møteplass både for utøvere og deres foreldre. Klubbfamilien består av utøvere, trenere og engasjerte foreldre. Informanten forteller om mekanismer som gjør at enkelte blir ekskludert. Dette går i hovedsak på det Aakvaag (2008) skriver om relasjonelle strukturer som oppstår i felt, hvor enkelte oppnår dominerende posisjoner, mens andre blir dominert. Klubbfamilien består av personer som kjenner hverandre godt. Ifølge Aakvaag (2008) og Østergaard (2011) er sosiale nettverk forbundet

med sosial kapital. Det sosiale nettverket i klubben er relativt lukket, og det viser seg at kjennskap til nettverket er avgjørende for innpass. Dette kommer fram i følgende utsagn:

«Jeg tror ikke det er så lett for noen som kommer [utenfra], sånn i utgangspunktet, fordi vi er, vi kjenner så mange og vi er på en måte ikke veldig inkluderende og åpne for nye, egentlig.»
IP3

En annen informant indikerer også at håndballfeltet består av et hierarki som tilsynelatende kan være vanskelig å få tilgang til. Informanten er relativt ny som trener, og det viste seg at et bekjentskap i klubben skulle være av stor betydning for innpass i miljøet rundt klubben. Følgende ble uttrykt:

«Og så har jeg en kompis som bor der og som er trener der, og han har jo egentlig fått meg veldig inn i dette, vertfall håndballmiljøet der da og rundt omkring i klubben (...)» IP2

Håndball er et sosialt felt, og det finnes strukturer og mekanismer som påvirker aktørens tilgang. Av informantene er det kun IP3 og IP4 som har erfaring som håndballtrener for minoritetsjenter, og det er kun IP4 som har utøvere med minoritetsbakgrunn på laget ved nåværende tidspunkt. Minoritetsjenter er dermed underrepresentert på de fire respektive lagene.

5.2 Betydningen av kapital

Aktørene i håndballfeltet oppnår posisjoner basert på andres posisjoner, og strukturene og posisjonene påvirker aktørene selv om det kanskje er ubevisst (Aakvaag, 2008). Posisjonene og tilgangen til håndballfeltet er på mange måter basert på hvilken type kapital og hvor mye en besitter. Individuer besitter forskjellig volum og type kapital (Giulianotti, 2005). Dette bidrar til å forklare forskjellene i et felt. Kapital er makt og aktørene som besitter mest av riktig kapital vil dermed ha fordeler i håndballfeltet. I dette delkapitlet skal barrierene minoritetsjentene møter i håndballfeltet avdekkes.

5.2.1 Kulturell kapital

Informantene opplyser om et håndballtilbud for alle, med muligheter for både bredde og satsning. IP4 forteller også om dannelse av et nytt lavterskeltilbud for de som er helt nye i idretten. Alle de ulike nivåene er velkomne på håndballagene, i tråd med NIF (2019) og NHFs (2019) visjoner om «idrettsglede for alle» og «håndball for alle». Til tross for dette viser resultatene fra de kvalitative intervjuene at håndballfeltet ikke er like tilgjengelig for alle. Tidligere forskning viser at kulturelle forskjeller fungerer som barriere for enkeltes idrettsdeltakelse (Younis, 2010). Det ser man også i håndballfeltet.

NIF (u.å.-b) fokuserer på redusering av kulturelle barrierer for idrettsdeltakelse. Det skal for eksempel være aksept for religion og kulturell bekledning. Younis (2010) finner at minoritetsjenter med tilknytning til islam likevel opplever barrierer med idrettsdeltakelse. En hendelse hos en av informantene bekrefter dette. Håndballreglementet aksepterte ikke hodeplagget til en muslimsk utøver. På grunn av fare for seg selv fikk ikke spilleren spille med sin vanlige hijab, og fikk beskjed om å skaffe seg en sportshijab. Informanten forsøkte å få tak i det på vegne av spilleren, noe som viste seg å være svært vanskelig:

«Da prøvde jeg å få fatt i det på vegne av spilleren, og det fikk jeg ikke til fordi sportsbutikker og sånn hadde ikke, visste ikke hva jeg snakket om. Så det ble litt vanskelig, så da fikk vi ikke gjort noe med det problemet.» IP3

Den religiøse bekledningen fungerte som en barriere for deltakelsen. Kulturell kapital handler om å beherske den dominerende kulturen i feltet (Østergaard, 2011; Aakvaag, 2008). Reglementet ble hemmende for deltakelse, og reduserte jentas muligheter for identifisering med kulturen i håndballfeltet. I Ødegård et al. (2016) og Younis (2010) kommer det fram at minoritetsjentes mangel på evne til å imøtekomme de kulturelle kodene i idrettsfeltet får betydning for deres deltakelse. Dette ble også tilfellet for minoritetsjenta som tilslutt resulterte i at hun falt fra.

Frivillighet og dugnad er viktige nøkkelord når det kommer til organisering og finansiering av idretten. Ved å tilegne normer og verdier som befinner seg i felt opparbeides kulturell kapital (Aakvaag, 2008). Dugnad ses på som en norm og er dermed en viktig del av den norske

idrettskulturen. Resultatene fra de kvalitative intervjuene viser at norskfødte foreldre stort sett er innforstått med den normen. To av informantene har kun utøvere med norskfødte foreldre. Begge opplyser om god dugnadsånd:

«De er sånn som stiller opp neste dag på en måte. Ja, det er veldig stor iver blant foreldre da.» IP1

Den samme gode dugnadsånden er ikke å finne blant minoritetsforeldrene. Tidligere forskning viser at minoritetsforeldre mangler kulturkompetanse og har lite kjennskap til norsk idrett (Hovden et al., 2015; Ødegård et al., 2016). Resultatene uttrykker dette. Minoritetsforeldre er mindre kjent med frivillighetskulturen i norsk idrett, og en informant uttrykker at deltakelse på dugnad er særlig utfordrende for dem:

«Ser jo at det er forskjeller på de som har innvanderforeldre da, de fleste som vi har på laget er jo oppvokst her selv, men foreldrene, de skjønner ikke, de har ikke samme dugnadsånd som gjerne vi er vant med.» IP4

Informanten utdyper videre:

«Det er veldig vanskelig å få de, både til å kjøre til kamper, til å dukke opp for å stå i kiosk, eller levere diverse ting og.» IP4

Flere informanter nevner loddboks salg som en del av dugnadsarbeidet. For IP4 er dette mer utfordrende enn for de andre. Informanten forteller at det må oppgis et mindre antall utøvere til ledelsen ved utlevering av loddbøker, fordi det ikke blir gjennomført av minoritetsutøverne. Ifølge Ødegård et al. (2016) har minoritetsforeldre ofte lite innsikt i hva som kreves av dem når det kommer til barnas idrettsdeltakelse. Dugnad og loddboks salg er noe som gjerne krever foreldrenes innsats, men som minoritetsforeldre har lite fortrolighet med.

Resultatene viser at minoritetsforeldre har manglende kunnskap om hva som kreves av innsats fra deres side. Likevel er det ingen informanter som antyder at dette påvirker minoritetsjentens deltakelse i særlig grad. Det er kun foreldrenes tilgang til håndballfeltet som

påvirkes. Ifølge Ødegård et al. (2016) er idretten en sosial møteplass for alle, også foreldre. Minoritetsforeldrene går glipp av dette. Kulturelle barrierer er dermed reelle. Det viser seg at språkbarrierer også er tilstede i enkelte tilfeller. Det er vanskelig å få ut informasjon til enkelte minoritetsforeldre:

«(...) men der er det jo også forskjell på folk. Sant, altså vi har jo hatt to tilfeller hvor den ene mora hadde vært borti håndball før og var lettere å få med (...), så det var litt lettere enn de som ikke snakker språket og nesten ikke vet hva håndball er.» IP4

Andre utfordringer trenerne opplever knyttet til minoritetsforeldre er at det er gjennomgående mangel på engasjement blant de som ikke har drevet med idrett selv. En informant forteller for eksempel om foreldre som aldri er å se på kamper:

«Det er noen [minoritetsforeldre] som jeg ikke har sett ansiktet på, faktisk, enda.» IP4

Utsagnet antyder at det er forskjeller i engasjement blant foreldrene til utøverne, og at det gjerne er minoritetsforeldre som mangler iver. Det å drive med idrett er på mange måter en del av den kulturelle koden i det norske samfunnet, og det å anerkjenne de kulturelle kodene i et felt er viktig for å få innpass (Østergaard, 2011; Aakvaag, 2008). Minoritetsforeldrene i disse tilfellene sliter med å anerkjenne denne delen av den norske kulturen. Engasjement blant foreldre, og det å være involvert i det barna driver med på idrettsfeltet er viktig for deltakelsen (Hovden et al., 2015). Flere informanter uttrykker viktigheten av engasjerte foreldre for håndballdeltakelsen til utøverne, og for å beholde ungdommene i håndballen så lenge som mulig:

«Der vi har foreldre som er ivrige og aktive, kommer på kamper og stiller opp på dugnad, da er det også lettere å bevare ungene over tid. Så jeg tror det er en av nøklene til at vi har klart å beholde dette laget så pass lenge, at det er mange ivrige foreldre.» IP3

Flere minoritetsforeldre mangler den kulturelle kapitalen som kreves, men dette har til nå vist seg å være relativt uproblematisk for minoritetsjentenes håndballdeltakelse. IP3 derimot, forteller om hendelser hvor to av minoritetsjentene falt fra etterhvert som de ble eldre på

grunn av kulturelle plikter. Dette kan ses i lys av tidligere forskning som viser at minoritetsjenter i stor grad forventes å leve i takt med kulturen i opprinnelseslandet (Younis, 2010). Aakvaag (2008) skriver at manglende evner til å beherske de kulturelle kodene vil påvirke tilgangen til feltet. I disse tilfellene måtte håndballdeltakelsen vike ettersom foreldrenes mangel på kulturell kapital ikke samsvarte med kravene for deltakelse.

Forskjeller i kultur kan med andre ord påvirke minoritetsjentes håndballdeltakelse. Likevel er særlig IP4 klar over utfordringene og forsøker å komme med gode tiltak. Informanten er opptatt av at alle skal føle seg ivaretatt på trening. Minoritetsjentene er fullstendig klar over at deres foreldre ikke er like delaktige som andre, og trenerteamet velger å ikke fokusere på dette for ytterligere ydmykelse for jentene. Jentene skal ikke komme på trening å føle ubehag av den grunn.

Det finnes vesentlige forskjeller mellom minoritetsforeldre og norskfødte foreldre som kan ha betydning for minoritetsjentes håndballdeltakelse. Som diskutert over viser det seg at mangel på kulturell kapital har hatt en negativ påvirkning på enkelte minoritetsjentes deltakelse.

5.2.2 Økonomisk kapital

Når det kommer til økonomisk kapital innebærer det stort sett penger og materielle goder (Østergaard, 2011; Aakvaag, 2008). Resultatene fra de kvalitative intervjuene viser at de fleste informantene erfarer at økonomi ikke er en hindring for deltakelse i håndballfeltet. Utøverne fra lavinntektsfamilier blir inkludert i feltet på grunn av økonomiske ordninger innad i idrettslaget.

Tidligere forskning viser at en stor andel minoritetsbarn vokser opp i lavinntektsfamilier (NOU 2011:14, 2011), og at de dermed sliter med å imøtekomme de økonomiske kravene idretten stiller (Ødegård et al., 2016). Økonomiske ordninger innad i de respektive klubbene gjør derimot at deltakelsen er uavhengig av økonomisk kapital. Dugnadspenger utgjør en stor del av dette. Ifølge Aakvaag (2008) er økonomisk kapital den kapitalformen som gjør størst utslag på posisjon og tilgang i felt. Dugnadspenger og andre tiltak er med på å redusere betydningen av økonomisk kapital for håndballdeltakelse. Det er i stor grad dugnadspenger

som betaler reisene og cupene til lagene, og belaster dermed ikke familienes økonomi. Det som derimot er belastende er treningsavgifter, kontingenter og utstyr:

«Og så det er jo egentlig det med forsikringer, lisenser og sånn på spillere og treningsavgift som er nødt å betales, og så er det individuelt hvor mye man trenger av utstyr og sånt forskjellig.» IP1

Studien til Hovden et al. (2015) viser at foreldres mangel på materielle ressurser hindrer barnas deltakelse. Resultatene fra de kvalitative intervjuene viser derimot at økonomi ikke hindrer håndballdeltakelse noe særlig. IP4 uttrykker at håndball er en relativt billig idrett, men anerkjenner at økonomi kan være en barriere generelt på idrettsfeltet:

«Ser du i forhold til dem som spiller hockey, så koster det jo ingenting, sant.» IP4

IP3 opplever at økonomisk kapital sjeldent har noen påvirkning, men opplyser at det har vært tilfellet tidligere. Informanten erfarer at økonomi kan påvirke håndballdeltakelse, og forteller at det utelukkende gjaldt minoritetsfamilier. Dette kan ses i lys av NOU 2011:14 (2011) som opplyser at minoritetsungdommer vokser opp i familier med gjennomsnittlig mindre økonomiske ressurser enn majoritetsungdommer. Treneren anerkjenner dermed at økonomi kan fungere som en ekskluderende mekanisme og har derfor gode ordninger som gjør det mulig for minoritetsjentene å delta likevel.

Tiltakene gjelder samarbeid med kommunen, hvor jentene får støtte til reiser og andre utgifter. Informanten påpeker at reiser og turneringer gir stort utbytte når det kommer til det sosiale og integreringen i laget, og at det dermed er viktig at alle får deltatt. Det er dermed ordnet gode avtaler som sørger for at ingens håndballdeltakelse skal påvirkes av økonomi. Informanten er derimot tydelig på at dette er muligheter ikke alle trenere er kjent med:

«Her det jo litt fordi en av foreldrene arbeider med denne tematikken tipset oss om at slike ting går an å gjøre. (...) jeg tror ikke det er alle trenere som er klar over de mulighetene da.» IP3

Økonomisk kapital er et uttrykk for penger og materielle goder. Jo mer man har av det, desto enklere er det å gå innpass i et felt (Aakvaag, 2008). IP3 bidro til å redusere verdien av økonomisk kapital i håndballfeltet. De tre andre informantene svarer at de hadde vært åpne for økonomiske tiltak, skulle det vært behov for det. Alle er tydelige på at de ønsker at alle skal få være med, og at økonomi ikke skal stå i veien for det. Dette uttrykkes i følgende sitater:

«Det er aldri slik at noen ikke skal få være med på grunn av økonomi.» IP4

«For vi har jo lyst til å ha med flest mulig lengst mulig så det økonomiske hadde nok blitt løst på en eller annen måte.» IP2

Informantenes erfaringer og tiltak viser at besittelse av økonomisk kapital er blitt mindre avgjørende for inklusjon i håndballfeltet. Samtlige trenere tilrettelegger for økonomisk oppfølging om det skulle vært behov for det. Resultatene bygger på et trenerperspektiv som beskriver situasjonen for allerede deltagende utøvere. Andre vil dermed kunne erfare situasjonen annerledes. Hovden et al. (2015) finner at manglende økonomisk kapital fungerer ekskluderende i idrettsfeltet. Fra en minoritetsfamilies perspektiv vil situasjonen dermed kunne oppleves annerledes. Mangel på økonomiske ressurser og kunnskap om økonomiske ordninger i håndballen, kan føre til at de ikke oppretter kontakt med håndballfeltet i utgangspunktet.

5.2.3 Sosial kapital

Klubbfamilien ble beskrevet tidligere for å gi et bilde på hvordan håndballfeltet fungerer som et hierarki. Her kom det fram at tilgangen til det sosiale nettverket i familien var av stor verdi. Tilgangen til det sosiale nettverket i feltet er et uttrykk for sosial kapital (Aakvaag, 2008). De som har tilgang til det sosiale nettverket har høyere sosial kapital og har større muligheter for å bli inkludert i klubbfamilien.

Samtlige informanter opplever at det er generelt god stemning blant spillerne, og at de er venninner både på og utenfor håndballfeltet. Det har kun vært noen små utfordringer knyttet til sammenslåing av lag. Ifølge Svendsen (2001) handler sosiale nettverk innad i et felt om

gjensidighet. Det arbeides innad i de respektive lagene med å bygge opp og styrke gjensidigheten spillerne imellom. Informantene arbeider dermed med å bygge opp spillernes sosiale kapital.

Styrkingen av det sosiale nettverket kan medføre ytterligere eksklusjon av potensielle utøvere utenfor feltet. Informantene opplever at nye spillere som oftest har kjennskap til noen i laget fra før. Aakvaag (2008) skriver at tilgangen til det sosiale nettverket er avgjørende for tilgangen til feltet. Nye spillere som har kjennskap til det sosiale nettverket fra før blir godt tatt imot. Det kommer til syne gjennom følgende utsagn på spørsmål om nye spillere:

«Ja. Ja, de kjente jo noen fra før da. Det var jo sånn dem kom inn i laget, så ja. Det har ikke kommet noen som er helt ukjent for alle.» IP1

«Vi hadde jo faktisk to nye spillere i år som kom inn i gruppa, de hadde jo kjennskap til ei fra før da.» IP2

Resultatene sier lite om minoritetsjenters tilgang til de sosiale nettverkene i håndballfeltet. Tidligere forskning viser derimot at minoritetsfamilier har lite kontakt med sosiale nettverk utenfor deres gruppe og det påvirker minoritetsjenters idrettsdeltakelse (Ødegård et al., 2016). Det er viktig å påpeke at det finnes forskjeller innad i gruppen minoritetsjenter, men IP3 trekker fram noen erfaringer som var gjeldende for flere minoritetsjenter. Minoritetsjentene hadde ikke den samme tilgangen til det sosiale nettverket. Ifølge informanten går dette på usikkerhet både fra de etablerte spillerne og minoritetsjentene selv. Minoritetsforeldre mangler ofte nettverkskompetanse (Ødegård et al., 2016). Mangelen på sosial kapital blant minoritetsjentene kan være forårsaket av familiens fravær av kontakt med sosiale nettverk.

Inngangen til håndballfeltet viser seg å være enklere for jentene som har kjennskap til etablerte spillere. De med høy sosial kapital har dermed større muligheter for tilgang til håndballfeltet. Det er også dannet posisjoner, hvor noen spillere dominerer mer enn andre. Ifølge Bourdieu handler det om å kjempe til seg og opparbeide mest mulig kapital (Svendsen, 2001; Østergaard, 2011; Aakvaag, 2008). Besittelse av kapital er med på å bestemme hvem som dominerer og blir dominert i et felt. IP3 indikerer at slike strukturer er å finne blant

utøverne i laget. Ved spørsmål om informanten opplever at det er noe som karakteriserer jentene forekommer følgende utsagn:

«Noen av de er nok, Ja, hvordan skal jeg forklare det da. Litt trygge jenter kanskje, som gjerne har litt status (...)» IP3

Informanten antyder at noen spillere har høyere sosial kapital og dermed har en høyere posisjon i laget. Aakvaag (2008) beskriver kapital som en form for makt. Har man høy sosial kapital i et felt har man også makt i feltet. Noen av jentene har makt, og også høy status generelt i lokalsamfunnet. Svendsen (2001) skriver om sosial kapital som de potensielle ressursene som er koblet til å ha innpass i det sosiale nettverket. Det ser ut til at det å inneha høy sosial kapital innad i håndballfeltet kan bidra til høy status i samfunnet generelt, og at det dermed gis ressurser utenfor feltet også.

Laget har en visjon om å være åpne for alle, men det kan være vanskelig for nye å komme inn. Fra et trenerperspektiv opplevdes det sosiale som en vesentlig årsak til at det ble særlig utfordrende å inkludere minoritetsjentene i laget, og mener også at det er en av årsakene til at få minoritetsjenter prøver seg på laget. Den lave sosiale kapitalen til minoritetsjentene kan være forårsaket av lav kulturell kapital. Ifølge Giulianotti (2005) og Hovden et al. (2015) påvirker kapitalformene hverandre ved tilgangen til et felt. Tidligere har kulturell kapital blitt diskutert, hvor det kom fram at kultur var en vesentlig årsak til eksklusjon av minoritetsjenter. Det kan ha påvirket opparbeidelsen av sosial kapital for minoritetsjentene. Ved høy sosial kapital mobiliseres det sosiale nettverket og fungerer som en ressurs for aktøren (Svendsen, 2001; Østergaard, 2011). På samme måte kan lav sosial kapital medføre eksklusjon for enkelte aktører. Lav kulturell kapital kan forårsake lav sosial kapital og gjøre tilgangen til håndballfeltet vanskelig for minoritetsjenter.

Resultatene fra de kvalitative intervjuene viser at sosial kapital er vesentlig for tilgang til håndballfeltet ettersom alle spillerne har hatt noen form for kjennskap til det sosiale nettverket ved inngangen til feltet. Minoritetsfamilier har ofte svake sosiale bånd utenfor gruppen (Ødegård et al., 2016). Minoritetsjentene har i flere tilfeller manglet tilgang til det sosiale nettverket, og dermed møtt på utfordringer ved inklusjon i håndballfeltet. Lav sosial kapital

kan dermed være en medvirkende årsak til at det er svært lav andel minoritetsjenter på de respektive lagene.

5.2.4 Symbolsk kapital

Resultatene fra de kvalitative intervjuene viser at det er enkelte kapitalformer som har større betydning enn andre ved tilgang til håndballfeltet. Kapitalformene verdsettes ulikt og får verdi basert på en felles enighet innad i feltet (Hovden et al., 2015; Østergaard, 2011). Resultatene viser at kulturell kapital har spesielt høy verdi i håndballfeltet, og dermed er en form for symbolsk kapital.

Det er stort sett foreldrenes mangel på kulturell kapital som har betydning for barnas håndballdeltakelse. Det kan tyde på at deres kulturelle krav ikke er i tråd med de idrettslige kravene. Det å identifisere seg med den dominerende kulturen i feltet er vesentlig for innpass (Østergaard, 2011; Aakvaag, 2008). Resultatene viser at foreldre som tar del i den norske idrettskulturen er vesentlig for inklusjon i håndballfeltet. Dersom dette ikke er tilfellet vil barna få det vanskeligere i møte med håndballfeltet:

«(...) der vi har foreldre som er ivrige og aktive, kommer på kamper og stiller opp på dugnad, da er det også lettere å bevare ungene over tid.» IP3

Minoritetsforeldre er i mindre grad kjent med organisering og finansiering av norsk idrett (Hovden et al., 2015; Ødegård et al., 2016). Det å ha foreldre som gjør en innsats i idretten viser seg å være vesentlig for å beholde utøverne over tid. Foreldrenes kulturelle kapital er dermed en nøkkelfaktor og kan ses på som symbolsk kapital for håndballfeltet. Det å ha engasjerte foreldre er dermed av høy verdi i håndballfeltet.

Hovden et al. (2015) trekker fram inntekt og prestasjoner som to former for symbolsk kapital i idrettsfeltet. Ingen av disse viser seg å ha særlig betydning for håndballdeltakelse.

Økonomiske tiltak fører til en redusert betydning av økonomisk kapital, og det er rom for både bredde og satsning på de respektive lagene. Dermed er inntekt og prestasjoner av lav symbolsk verdi for håndballdeltakelse. Informantene opplyser om et større fokus på det sosiale.

Ved spørsmål om hva trenerne tenker om hvorfor ungdomsjenter ønsker å være en del av lagene deres, svarer samtlige at fellesskapet, tilhørigheten og det sosiale er de viktigste årsakene. Idretten fungerer som en sosial møteplass (Ødegård et al., 2016). Sosial kapital har høy verdi, og det å være en del av den sosiale gruppa kan ses på som symbolsk kapital for håndballfeltet. Sosial kapital handler om å ha tilgang til det sosiale nettverket i feltet (Svendsen, 2001; Aakvaag, 2008). Resultatene viser at det å ha tilgang til det sosiale nettverket er svært verdifullt ved inngangen til håndballfeltet, men det er også betydningsfullt for fortsatt deltakelse.

Evnen til å inkludere seg selv og ha en spillerstab med inkluderende utøvere kan knyttes til høy sosial kapital. Sterke sosiale bånd og nettverkskompetanse er av betydning ved idrettsdeltakelse (Ødegård et al., 2016). Dermed er tilgangen til det sosiale nettverket og evnen til å ta del i det uttrykk for symbolsk kapital i håndballfeltet. IP2 forteller om to nye spillere som begge var veldig imøtekommende. Det viste seg å få positive konsekvenser for deres mottagelse i laget:

«Gjengen jeg trener er veldig åpne og imøtekommende og i tillegg når de to spillere er så imøtekommende som de er og vil bli kjent og spør og sånt så, gikk det vertfall veldig bra å inkludere de.» IP2

Et annet interessant funn er knyttet til status i håndballfeltet. Den symbolske kapitalen er avgjørende for hvem som oppnår anerkjennelse i feltet (Hovden et al., 2015; Østergaard, 2011). Jentene på det ene laget blir karakterisert som selvsikre jenter med en viss status i samfunnet. Flere informanter opplyser at deltakelse i håndballfeltet gir status. Ordet «popularitet» blir brukt for å forklare hvorfor enkelte ønsker å være en del av laget. Status viser seg dermed å være en form for symbolsk kapital i håndballfeltet. Status gir symbolsk makt, og Aakvaag (2008) skriver om skjulte maktforhold som oppstår i felt basert på kapital. Noen utøvere har oppnådd en symbolsk makt og har oppnådd status både i og utenfor feltet. Andre blir ekskludert eller lavere rangert av samme grunn.

5.3 Betydningen av habitus

Kapital kombinert med habitus og feltposisjon er avgjørende for individets kulturelle praksiser (Giulianotti, 2005). Resultatene fra de kvalitative intervjuene viser at minoritetsforeldres kapitalbesittelse hindrer minoritetsjentenes håndballdeltakelse, men det kommer fram at deres egen habitus gir dem muligheter. Ifølge Aakvaag (2008) er habitus ens væremåte, og et integrert system av disposisjoner for handling. IP2 forteller om to nye imøtekommende spillere. Dette viste seg å fungere godt i møte med det etablerte laget. Deres habitus bidro positivt til deres muligheter for inklusjon i håndballfeltet:

«Jeg tror egentlig det har mest med deres personlighet å gjøre, både de to og resten av gjengen.» IP2

Inkludering av minoritetsjenter har vist seg å være utfordrende. Inkluderingen er ikke bare basert på besittelse av kapital, men også minoritetsjentenes egen habitus. Habitus er vanskelig å endre, men ikke uforanderlig. Det handler om en evne til å posisjonere seg til tross for det som er medfødt (Østergaard, 2011). IP4 antyder at minoritetsforeldrene har lite innsikt i håndballfeltet, men at minoritetsjentene har blitt sosialisert og endret medfødt habitus. Mennesket er et sosialt handlende vesen, og habitus endres i møte med andre mennesker og sosiale miljøer (Østergaard, 2011; Aakvaag, 2008). På den måten internaliseres nye koder som blir en del av ens identitet. Dermed er minoritetsjentene deltakende på håndballfeltet på samme måte som resten av utøverne.

Resultatene viser at minoritetsforeldrene medfører de største utfordringene, og ikke minoritetsjentene selv. Foreldrenes kapitalformer og mengde kan fungere som en barriere for inklusjon, men utøvernes egen habitus er også avgjørende og kan øke muligheten for inklusjon i håndballfeltet.

5.4 Trenerens kjennskap til inkluderingstiltak fra NIF og NHF

Resultatene fra de fire kvalitative intervjuene viser at andelen minoritetsjenter på respektive lagene er svært lav. Kun et av lagene hadde utøvere med minoritetsbakgrunn ved nåværende

tidspunkt. IP3 uttrykker at det er en svært vanskelig problemstilling og mener at det er lite fokus på inkludering av minoritetsjenter både fra håndballens side og fra sentralt hold. Likevel er ingen av informantene kjent med inkluderingstiltak for minoritetsjenter fra NIF eller NHF. De er opptatt av at alle som ønsker skal få delta, men erkjenner at det kan være vanskelig å få til.

Strategiplanen til NHF og visjonen til NHF viser til et ønske om idrettsglede for alle (NIF, 2019; Norges Håndballforbund, 2019). Dette er et ønske informantene deler, og de bidrar dermed blant annet med å redusere den økonomiske belastningen og tilrettelegger aktivitetstilbudet for alle nivåer. NIF erkjenner utfordringene ved inkluderingsarbeidet og kommer med konkrete tiltak for å gjøre arbeidet enklere (NIF, u.å.-a). Informantene har innført enkelte tiltak for å beholde etablerte utøvere, men det er fortsatt en vei å gå for å få med flere minoritetsjenter utenfra.

Flere informanter tenker at det ville vært gunstig å fått ut mer informasjon og at gjerne fått til et samarbeid med skoler, noe som er tiltak NIF (2019) også ser på som vesentlig for å få med flere utøvere med minoritetsbakgrunn. NIF (u.å.-c) presenterer «Bli med»-brosjyrer oversatt til 16 forskjellige språk, og informasjonsfilmer på åtte forskjellige språk for å nå ut til flere. Det ser ut til at den allmenne håndballtreneren ikke kjenner til disse mulighetene og man kan si at NIF ikke når ut med ønskelig informasjon.

Det er en realitet at ikke alle har like god tilgang til håndballen. Minoritetsjenter er helt klart underrepresentert i idretten og den gruppa det er vanskeligst å inkludere (Ødegård et al., 2016). NIF realiserer ikke visjonen om «idrettsglede for alle», heller ikke NHF med visjonen «håndball for alle». NIFs (2019) ønske om å speile mangfoldet i samfunnet blir heller ikke realisert.

6. Avslutning

Med en økende innvandrerbefolkning står samfunnet ovenfor et viktig integreringsarbeid. Idretten er en viktig del av dette arbeidet (Kulturdepartementet, 2012). Norges Idrettsforbund er den største fritidsorganisasjonen i landet, og ønsker at alle skal oppleve idrettsglede. Tidligere forskning viser derimot at idretten ikke er like tilgjengelig for alle, og at

minoritetsjenter i ungdomsalder er særlig underrepresentert (Ødegård et al., 2016). Denne oppgaven har undersøkt inkludering av minoritetsjenter fra et trenerperspektiv. Trenerens erfaringer og tanker rundt tematikken antyder at inkludering av minoritetsjenter er utfordrende. Den allmenne håndballtreneren opplever at minoritetsjenter sliter med å imøtekomme kravene idretten stiller i større grad enn majoritetsjenter. Det er flere barrierer som utpeker seg for minoritetsjenter i møte med håndballfeltet. Mangel på den kulturelle kapitalen som kreves, samt økonomisk og sosial kapital, påvirker minoritetsjentens muligheter for inklusjon i håndballfeltet. Håndballfeltet bidrar på sin side til å redusere betydningen av økonomisk kapital og bidrar til å styrke det sosiale nettverket innad i lagene, men sett bort i fra det er det fortsatt en lang vei å gå før NIF får tilfredsstilt sin visjon om «idrettsglede for alle».

7. Referanseliste

- Bjørndal, C.R.P. (2011). *Det vurderende øyet* Oslo: Gyldendal.
- Giulianotti, R. (2005). *Sport: A critical sociology*: John Wiley & Sons.
- Hovden, J., Bakke, I. & Solheim, L. (2015). Den norske idrettsmodellen i utakt. *Fattige familier og fysisk aktivitet. I Bungum, B., Forseth, U. og Kvande, E.(2015) Den norske modellen. Internasjonalisering som utfordring og vitalisering. Bergen: Fagbokforlaget.*
- Kulturdepartementet. (2012). *Den norske idrettsmodellen* (Meld. St. 26 (2011-2012)). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-26-20112012/id684356/>.
- Lesjø, J.H. (2008). *Idretts sosiologi: sportens ekspansjon i det moderne samfunn*: Abstrakt.
- NIF. (2019). Idretten vil! Langtidsplan for norsk idrett 2019-2023. Hentet 20. februar, 2020, fra https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/8149372c5d4d439cb1b34fc1625032f0/idretten-vil_langtidsplan-for-norsk-idrett-2019-2023_lr.pdf
- NIF. (u.å.-a). Hvordan inkludere? Hentet 16. mars, 2020, fra <https://www.idrettsforbundet.no/tema/inkludering/hvordan-inkludere/>
- NIF. (u.å.-b). Hvordan rekruttere innvandrere? Hentet 16. mars, 2020, fra <https://www.idrettsforbundet.no/idrettskrets/viken/nyheter/arkiv-akershus/hvordan-rekruttere-innvandrere/>
- NIF. (u.å.-c). Verktøy og filmer Hentet 16. mars 2020, fra <https://www.idrettsforbundet.no/tema/inkludering/filmer-og-verktoy/>
- Norges Håndballforbund. (2019). NHFs Strategiplan ANNO 2019. Hentet 15. mars, 2020, fra <https://www.handball.no/globalassets/nhf-sentralt/om-oss/visjon-og-verdier/strategiplan/strategiplan-etter-handballtinget-2019.pdf>
- NOU 2011:14. (2011). *Bedre integrering. Mål, strategier og tiltak Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet* Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/f5f792d1e2d54081b181655f3ca2ee79/nou/pdfs/nou201120110014000dddpdfs.pdf>
- Steinkellner, A. & Dzamarija, M.T. (2020). Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre Hentet 11. mai, 2020, fra <https://www.ssb.no/innvbf>
- Svendsen, G.L.H. (2001). Hva er sosial kapital? *Dansk sosiologi*, 12(1), 49-61.
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* Oslo: Gyldendal
- Younis, T.A. (2010). På lag? – Minoritetsjenter som ikke deltar i organiserte fritidsaktiviteter. *Norsk pedagogisk tidsskrift*(02), 136-147.
- Ødegård, G., Bakken, A. & Strandbu, Å. (2016). Idrettsdeltakelse og trening blant ungdom i Oslo: Barrierer, frafall og endringer over tid. *Rapport fra Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.*
- Østergaard, C. (2011). Bourdieu - smag, distinktion og idretten som et sosialt felt IL.F. Thing & U. Wagner (red.), *Grundbog i idrætssociologi* (s. 50-66). København: Munksgaard.
- Aakvaag, G.C. (2008). *Moderne sosiologisk teori*. Oslo: Abstrakt forlag

8. Vedlegg

8.1 Vedlegg 1: Informasjonsskriv og samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet

”Inkludering av jenter med minoritetsbakgrunn i håndballag”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan trenere for håndballag i alderen 13-19 år arbeider for å inkludere minoritetsjenter. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Bakgrunn og formål

Jeg er lektorstudent i kroppsøving og idrettsfag ved NTNU og skal nå skrive min bacheloroppgave. Temaet jeg skal skrive om er minoritetsjenter i idretten. Mer spesifikt ønsker jeg å undersøke minoritetsjenter i ungdomsalder og hvordan trenere jobber for å inkludere denne gruppen i håndballen. Jeg håper du kan bidra.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta fordi du er håndballtrener for et jentelag i aldersgruppen 13-19 år.

Hva innebærer det for deg å delta?

Dersom du velger å delta i prosjektet, innebærer det å delta i et intervju på ca. 30 min. Spørsmålene går på deltakelse og inkludering av minoritetsjenter i håndballaget.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det er kun jeg og min veileder som har tilgang til datamaterialet. Alle personopplysninger blir anonymisert. Det er derfor ikke mulig å identifisere hvem som er inkludert i datamaterialet.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes i 08. mai 2020. Etter prosjektslutt vil personopplysninger og lydopptak bli slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med meg eller min veileder:

Student: Siren Jøssang

Epost: sirenjo@stud.ntnu.no

Telefon: 90773668

Veileder: Martin Nesse

Epost: martin.nesse@ntnu.no

Med vennlig hilsen

Siren Jøssang

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «*Inkludering av jenter med minoritetsbakgrunn i håndballag*», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, 08. mai 2020.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

8.2 Vedlegg 2: Intervjuguide

Intervjuguide

Åpningsspørsmål

1. Hva syns du om dagens håndball Norge?
2. Idrettsbakgrunn?
3. Trenererfaring?

Kultur

4. Tilbyr laget ditt et idrettstilbud for alle?
  - Hva legger du i et idrettstilbud for alle?
5. Opplever du kulturelle barrierer?
  - Hvordan opplever du at ungdommens kulturelle bakgrunn har påvirkning for deltakelse?
  - Er alle jentene av samme kulturelle bakgrunn?
6. God kontakt med foreldrene til de laget?
  - Stiller alle foreldre opp når det kommer til dugnad og lignende?
  - Utfordringer?
7. Hvordan ser nærområdet/lokalsamfunnet til klubben ut?

Økonomi

8. Kostnader som må legges ned for å være med på laget?
  - Utstyr?
  - Lisens?
  - Kamp/cup?
9. Påvirker økonomi deltakelsen til noen på laget?
10. Tiltak økonomisk for oppfølging?
  - Hvordan fungerer det?
  - Hvordan er dette for de med minoritetsbakgrunn?

Sosialt

11. Hvordan er stemningen og miljøet i laget?
12. Det sosiale utenom trening og kamp?
  - Venninner? Gjenger?
  - Derfor de starta?

- Venner fra før?

Symbolsk

13. Hvorfor ønsker folk å være en del av laget?
14. Hva er kjennetegnet på jentene som deltar på laget ditt?
15. Hva er viktig for å delta og bli inkludert i laget?
  - Verdier?
  - Egenskaper?
  - Normer?
16. Hvem av jentene tror du kommer til å fortsette?

Avslutning

17. Er du kjent med tiltak og tips fra NIF eller NHF som går på inkludering av minoritetsungdom?
18. Forslag til tiltak for inkludering av minoritetsungdom? Eventuelt få med flere generelt?
19. Har ikke flere spørsmål, men er det noe du har lyst til å tilføye?

Takk for intervjuet!

